6152 Ն· 1889 ՅՈՒՆՎԱՐ 9 ԲԱԶԱՐ ԻՐԹԷՍԻ — 29 ՈՒՆՃՈՒ ՈԵՆԷ — ԱԼԱՖ· ՅՈՒՆՎ· 21 — Ն 6152

20 ՓԱՐԱ

Ղպկերամբզ ռեբ կիեն ջրզար:

ԳԻՆԱԹԼԱՐ

Սեղեկք Մ՝ ամիս 8
Այբ այլբզ 4
Բոսբա իսեմրի պիզե այիտ տիր . . .

Արարատի Էջերեան

20 ՓԱՐԱ

Գրաբարտա, Ազատ-գաբուսունտա, Զուշոռ մ՝ լոտանրնտա, Ֆուրուռնուռ զարշրսրնտա, 298 նիւմերոյու Մանզումէի Էֆքեար մարպասրնտա :

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՍԱՀԻՊ ԻՄԹԻԵԱԶ ԿԱՐԱՊԵՏ Ց· ՓԱՆՈՍԵԱՆ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՍՐԲԱԶԱՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏ Ց· ՓԱՆՈՍԵԱՆ

١٢٠٦ ՃԼՄԱԶԻԼ ԷՎՎԷԼ ١٩

١٢٠٤ ՔԵՌՆՈՒՆԻ ՍԱՆԻ ٩

ԲՈԼՈՐԵՏԵՆԻՆ

Ծնունդ եօրթուսու միւնասէպէթի իլէ թաթիլիմիզ էնսասրնտա վուգու պուլան վուգուսթը բոլիթիգիեէ միեանրնտա պաշլրճալարը, Ալմանիա իմբէրաթօրունուն Բրուսիա Լանտթակ մէճլիսինի պիզզաթ քիւշատ, վէ իրատը նուրդ իլէ Ալմանիանրն քեաֆֆէյի տիւվէլի էճնէպիեէ իլէ միւնասէպաթը տօսթանէտէ պուլունտուղու նու պէեան իթմէսի տիր։

Վիէննա զաղէթալարը վէ էգճիւմիլ Ավսթրիա խարիճիեէսինին թէրճիմանը օլան «Ֆրէնտէնպլաթ» պու նուրդու իմբէրաթօրիեի էհէմմիյէթլէ թէլագդի իտիեօրլար։

Բրէնս Պիզմարդ, Բայիշթակ մէճլիսինի քիւշատ իթմիշ վէ Զէնկիպար մէսէլէսինճէ միւզաքէրէեէ պաշլանմրշ տրը։

Ազատէն պաղրլարը, Ալմանիանրն Զէնկիպարճա տիւշար օլտուղու միւշքիւլաթա սէպէպ Նիէժրը Ինկիլիզ գոնմրանեասը օլտուղունու պիլիտտա, հիւքիւմէթին միւտախէլէսինի թալէպ իթմիշլէր իսէ տէ, բրէնս Պիզմարդ, հիւքիւմէթին միւտախէլէեէ սէլահիյէթի օլմատրղընը պէեան իթմիշ տիր։

Տիկէր թարաֆտան Ինկիլիզ զաղէթալարը, Ալմանիաեը մուախէզէ իթմէքտէ պիր լիսան իսթիմալ իտիեօրլար։ «Թայմզ» վէ «Սթանտարտ զաղէթալարը, իհթիեաթտա իսէլէր տէ, «Մորնինկ Բոսթ» վէ «Տէյլի Նիուզ» տիւնեանրն էն պիւեիւք տէվլէթի պահրիեէսի օլան Ինկիլիզ տէվլէթինին Ալմանիանը [illegible] հավա իլէ օյնամաեաճաղընը պէեան իտիեօրլար։

Տիկէր վագրա, Պուլկարիսթանրն գարբրզգ հալտէ օլմասը հավատիսի տիր։

Ամանս Հավաս, պէյլէ ասբլսրզ հավատիսլէր նէյրի իլէ բիացամրզրն թէնէզզիւլինի մուճիպ օլմուշ տուր։ Պիր հիւքիւմէթտէ սընրքը բուհանիեէնին հիւքիւմէթ իլէ իթիլաֆ հասրլ իտէմէմէսի պիր գարբրզրզրգ օլմատրղը ճիհէթլէ, պէյլէ հավատիսլէրտէ տիւշարը հէեէճան օլմամալարընը պօրսա մուամէլէճիլէրինէ թավսիեէ իտէրիզ։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Նասրլրքի իլան օլունմուշ իտի Ամեն· Ս· Պատրիարք Հայր հազրէթլէրինէ, կաղանդ վէ Ս· Ծնունդ թէպրիքի իչին, Ծնունդրն իքինճի կիւնի սաաթ եէտի բատտէլէրինտէ 70 դատար Երեսփոխան էֆէնտիլէր, Կրօնական Ժողով Ատենապետի Դեր· Նար-պէյ Դեր· Օրմանեան Սրբազանլար, Արժ· Տէրունեան Ծ· վարդապետ, վէ քէզալիք Կրօնական Ժողով ազալարընտան Դեր· Ներսէս Պրշարունի, Դեր· Աշոտ Փափազեան, վէ Յակոբեան, վէ Ոսկանեան Ծ· վարդապետլէր պուլունտուղլարը Թաղ· խորհուրդ Դիւան ազալարը էֆէնտիլէր իլէ պէրապէր, քաղաքական Ժողով ազասընտան Մեծ· Գաբրիէլ Գաբրիէլեան, Յովհաննէս Թորոսեան վէ Կարապետ Սրվաճեան էֆէնտիլէր, տեսուչ խորհուրդլար դիւանլարը, հէման թէքմիլ Թաղ· խորհուրդ Դիւանլարը, վէ Քարոզիչ Հայրլար, վէ Միացեալ Ընկերութիւն Դիւանը Փափազեան Վահ· Լեւոն պէյ Մեծ· Բապուճճեան Կարապետ վէ Փափազեան Համբարձում էֆէնտիլէր, Ազգ· Ժողով Մայր Դիւանը Ատենապետի Մեծ· Տօքթ· Թիրեաքեան էֆէնտին տէլալէթի իլէ Բաթրիգխանէին պիւեիւք սալոնունա Ամեն· Ս· Պատրիարք Հայր հազրէթլէրի նէզտլէրինէ չրգրզպ քէմալը իհթիրամ իլէ դապուլ օլունմուշլար տրը։

Միւսամիլէյհ Տօքթ· Թիրեաքեան էֆէնտի Ազգ· Ժողով վէ քեաֆֆէյի հուզզար նամինա աթի իւզզիքը տիգդաթա շայեան վէ բէք միւէսսիր նուրդու [illegible] իթմիշ տիր։

«Սրբազան Հայր,

«Ս· Ծննդեան այս մեծ Տօնն, ինձ այսօր նոր առիթ և նոր բարեբաստութիւն կ՝ընծայէ Թարգման լինիլ համայն Ազգին և Ձեր Սրբազնութեան մէջ կեցած քաղցր զգացմանց՝ փոխադարձ սիրոյ և ջերմ համակրութեան։

«Դիտէք, Սրբազան Հայր, որ անհատներն առանձնութեան՝ այլ ազգերը նշանաւոր պարագայից և հանդիսաւոր համախմբութեանց առթիւ կ՝արտայայտեն իրենց իղձերն և զգացումներն։

«Եւ ո՞րպիսի քան զայս մեծ և հանդիսաւոր առիթ Հայ Ազգին՝ 'ի սրտաջիր հաղորդակցութիւն մըտանել ընդ Բարձր Սրբազնութեանդ։

«Արդ՝ յօրէ անտի գահակալութեան Ձերոյ և այսր, փոքր ժամանակամիջ մը, շուրջ երեք ամիսներ հազիւ, Ազգն աչալուրջ հըսկողութեամբ դիտեց Ձեր Սրբազնութեան վերին անտեսութեան կերպն և հանգամանքն և ուրախ և բարեբաղդ եմ հոս հռչակելու, առանց ուստեք անհաւանութեան [illegible] և անպատում՝ բերկրութեամբ տեսաւ 'ի Ձեզ ուղղամտութիւն՝ հաստատամտութիւն՝ նախանձախնդրութիւն պայծառութեան Եկեղեցւոյ և Ազգին, բարեմասնութիւնք, որոնց մասին արդէն իսկ վստահ էր թէ բաւականապէս ունի Ձեր Սրբազնութիւն, և այդ վստահութիւնն իսկ էր որ թելադրեց զԱզգ· Ժողովն կոչել զՁեր Սրբազնութիւնն 'ի գլուխ այդ բարձր և դժուարակիր պաշտաման, այլ սակայն ընտիր ընտիր յատկութիւնք և բարեմասնութիւնք, ցորչափ 'ի հոգւոջ են անտիպեալ առանց արտաքոյ ցոլման, նման և լուսոյ ընդ գրուանաւ։ Եւ ահա այս ցոլմունքն և ահա այս արտայայտութիւնքն են որ այսօր ամենէն կարճատես ականց իսկ երեւելի և ընթելի կը դառնան։

«Նոր և այլ և առաջին կարգի բերկրութիւն նաեւ մեզ, Ս· Հայր, որոյ մասին որչափ ալ շեշտեմք՝ կը տկարանանք մեր լիուլի խնդութիւնն և գոհունակութիւնն յայտնելու, և այս այն քաղցր և սիրալիր յարաբերութիւնս է որ Ձեր Սրբազնութիւնը գիտցաւ և կրցաւ հաստատել, ըստ յատուկ յանձնարարութեան և բուռն ընտրեալ ձայնից համայն Ազգին, ընդ բարեխնամ կառավարութեան մերոյ, որոյ վրայ տարութեան, համակրութեան և հայրական հոգածութեան արժանի լինելէ երբէք դադրած չէ Հայ Ազգն։

«Ծնորհակալութիւն Ձեզ, Սրբազան Հայր, որ ջաջ թարգմանելով Ազգին ըղձից և պիտոյից, քաջալերեալ թարգմանեցիք մեր անդրդուելի հաւատարմութեան և սիրոյ զգացմունքն մեր Օգոստ· և սիրելի Վեհապետին Որոյ բարեսէր կամաց և հայրական հոգածութեան հանապազ և ամեն առթիւ ցոյցերը տեսնելու և վայելելու երջանկութիւնը կունենանք։

«Կ՝աղաչեմք և կը խնդրեմք, Սրբազան Հայր, որ միշտ և նորանոր առիթներով յոտս Գահոյից Ն· Օգոստափերճ Վեհապետութեան դնէք և տիրէք մեր երախտագիտութեան՝ մեր հաւատարմութեան և առ Օսմանեան փառապանծ Գահն ունեցած դժրաւոր սիրոյ և անկեղակարծ զգացմանց ջերմաջերմ հաւաստիքն։

«Անկեղծիտ եմք, Սրբազան Հայր թէ ընդ բարձր հովանաւորութեամբ և քաղցրահայեաց ակամբ Աստուածազօր Վեհապետին մերոյ և հայրախնամ տեսչութեամբ ձեր Բարձր Սրբազնութեան օրէ օր անհանգիստ քայլեր պիտի առնու Ազգն յառաջդիմութեան շաւղին մէջ և փառաւոր էջեր պիտի բանայ պատմութեան մէջ իւր բարեբարաց։

Կը մաղթեմք յերկնից, Սրբազան Հայր, որ շնորհէ Ազգին բազում Ծնունդներ, բազում Զատիկներ և բազում հանդիսաւոր տօներ և առիթներ լի բերկրութեամբ շնորհաւորելու զՁեր Սրբազնութիւնն այն Գահուն վրայ և յարազուարճ խնդրութեամբ գնահատելու՝ դըրուատելու և հռչակելու Ձեր Սրբազնութեան արդիւնալից պաշտօնավարութիւնը։»

Իշպու նուրդուն խիթամինտա, զաթէն կէրէք Ամեն· Ս· Պատրիարք Հայր հազրէթլէրի վէ կէրէք քեաֆֆէյի հուզզար աեագտատուրտուգլարը հալտէ, էլ չըրբմշլար վէ եէք ավազ իլէ «եաշասրն Բատիշահրմըզ Շէվքէթլու Սուլթան Ապտ իւլ Համիտ Խան վէ եաշասրն Ամեն Ց· Խորէն Սրբազան հայր հազրէթլէրի», եատ վէ թիւքեար իթմիշլէր տիր։ Բաթրիգ հազրէթլէրի, ճէվապէն աթի իւզզիքը շայեանը տիգդաթնուրդու կյրատ պուեուրմուշլար տրը։

«Շնորհաբեր եղիցի ամենեցուն մեզ Ծնունդ և Մկրտութիւն Տէառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի։»

«Տէառն մերոյ Ս· Ծննդեան տօնին առթիւ բոլոր քրիստոնեայքս լի եմք հոգեւոր խընդութեամբ։»

«Հոգեւոր ուրախութեան կարգին մէջ քան զայս լաւագոյն յաւելուած խնդութիւն չկրնար ըլլալ ինձ՝ որ ահաւասիկ իմ ամենասիրելի Ազգին ներկայացուցիչն եղող այս երեսփոխանական և վարչական մարմիններ խմբովին շուրջս կը բոլորին, կը շնորհաւորեն զսուրբ Ծնունդ Փրկչին մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, և կը խնդակցին ինձ մարդկային ազգի փրկութեան մեծ գործոյն պատճառ եղող աստուածային տնօրէնութեան վրայ։

«Ապաքէն եղբարք, վեր ի վերոյ երևոյթով մը շատ փոքր ազգ ենք արտաքուստ, սակայն ի ներքուստ կամ հոգեւորապէս շատ մեծ ազգ ենք, որովհետեւ ժառանգ եմք ուխտին հին եկեղեցւոյ՝ Աբրահամէն սկսեալ մինչեւ ցՅովհաննէս Կարապետ, մանաւանդ եմք նոր ուխտի մեր քրիստոնէական դաւանութեամբ, դաղափարակից եմք հաւատով աշխարհի ամենէն մեծ և զարդացեալ քրիստոնեայ ազգաց։ Երբ մեր ներքին կամ հոգեւոր այս առաւելութեանց վրայ կը դարձիմք մեր արտաքին կամ աշխարհական վիճակն ալ ոչ նուազ փառապանծ է, որովհետեւ ի նախախնամութենէ Աստուծոյ այնպիսի կայսրութեան մը խնամոց ներքև կը գտնուիմք որ ղՀայ Ազգը միշտ սիրած է, և գգուանօք կը խնամէ, մանաւանդ ներկայ այս Կայսրը՝ որ իբրև Կայսր և թագաւոր կառավարելէ աւելի իբրև հայր հասարակաց կը կառավարէ տոհմարքն բոլոր Իւր հպատակները, արդարութիւն և գթութիւն միացեալ են Իւր խմաստուն տնօրէնութեանց մէջ և բոլոր անձնական հանգիստն Իւր հպատակաց խաղաղութեան և երջանկութեան մէջ կը փնտռէ։

«Ապրի՛ շատ մեր բարեգութ Կայսրը։ օրհնէ Աստուած զինքն ու Իւր բոլոր երկիրը։»

«Սակայն, եղբարք, դիտէք թէ Ս· Ծննդեան տօնի ուրախութիւնը ինչ հոգեւոր և բարոյական պարտք կը դնէ մեր վրայ։ Պէտք է յիշել թէ Աստուած իւր Իմաստութիւնը և Գիտութիւնը, որով կ՝իմանայ և գիտէ՝ թէ իւր էութիւնը և թէ՝ իրմէ դուրս բոլոր տիեզերքը, իւր Բանը՝ որով կը խորհի թէ իւր մէջ՝ և թէ իրմէ դուրս բոլոր արարածոց վրայ և կը խօսի ամենուն հետ, այս իմաստութիւնը և գիտութիւնը և բանը որ նոյն ինքն Յիսուս Քրիստոս է, յաշխարհ յուղարկեց, մարդացաւ, եղբարք, ընկեր և բարեկամ ըրաւ, որպէս զի մեք, մարդիկս ալ, մեր իմացումը, մեր միտքը, մեր խորհելու և խօսելու բոլոր կարողութիւնը Աստուծոյ տամք։ Այսպէս տնօրինուած է մեր հաւատքին մէջ Աստուծոյ մարդելալը և մարդոյ Աստուծոյ սրտի դրուելու խորհուրդը։

«Նուիրեմք Աստուծոյ մեր համղումը որ նոյն է ասել մեր հաւատքը, որպէս զի Հօր Աստուծոյ ըրած պարգեւը մեր կողմանէ փոխարինուի։

«Գալով այն համակրալից խօսքերուն որ կարտասանէր Ձեր կողմանէ Սեծ, Ատենապետն Ազգային [illegible] տահութեանց որք կ՝ուղղուէին առիս 'ի Ձեր կողմանէ, ես կ՝իմանամ թէ ոչ այնքան գոհացուցիչ ձեռնարկ մը ըրած եմ դեռ իմ պաշտօնավարութեանս մէջ։

Պաշտօնիս բնական պայմանն է աշխատիլ յօգուտ և ի բարին Ազգիս, բայց միջոցը որով պիտի յաջողիմ, Ձեր աջակցութիւնն և գաղափարի հաղորդակցութիւնն է։

«Ատուած օրհնէ զՁեզ, և բոլոր իմ ժողովուրդս, օրհնէ և մեր ամենաբարերար Թագաւորը և Կայսրը, զօրացուցանէ և կարողացունէ զինքը՝ որ այսպէս միշտ 'ի խաղաղութեան և յերջանկութեան պահէ զմեզ և բոլոր հպատակները։»

Հուզզար քէմալի խահիշլէ էլ չըրբարագ։ Եաշասրն Բատիշահրմըզ վէլիենիյմէթ էֆէնտիմիզ Սուլթան Ապտ-իւլ-Համիտ-Խան հազրէթլէրի վէ եաշասրն սէվկիւլիւ Բաթրիգիմիզ Խորէն Սրբազան» տուայի մէֆրուզիւլէտասրնը ան սամիմ իւլ դալպ նիտա իթմիշլէր տիր։

Պատէհու Բաթրիգ էֆէնտի հազրէթլէրի, միլլէթիմիզ Բաթրիգխանէսինին իհթիեաճաթընա պիր մէտար ազիմ, օյնաք իւղրէ, Բատիշահը Թէպաարէրվէր վէ Շէհինշահի մէրահիմիւսթէր վէլիի նիյմէթ պիմինէթիմիզ էֆէնտիմիզ հազրէթլէրի ճանիպի ճէլիլ իւլ մէնադրընան 1000 լիրայի Օսմանի իհսան պույրուլմուշ օլտուղու ճիհէթլէ, արզը շիքրան վէ ուզուտիեէթ իթմիշլէր վէ հուզզար պա քէմալը սրագ ու խիւլուս թէմանիի էօմր ու իճլալը Բատիշահի իչուն ամինխան օլմուշլար տրը։

Իշպու մէսէրրէթպախշ զիյնէթտէն սօնրա, հուզզարա թաթլը, դահվէ վէ սաեիրէ իքրամօլունմուշ, վէ պատէհու քեաֆֆէսի Բաթրիգ վէքիլի Ութիւճեան Դեր· Տ· Դէօրդ Ծ· վարդապետ տախի պատէլ զիարէ, Երուսաղէմատունա պիլգիմէ, Երուսաղէմ Բաթրիգի Ամեն։ Ցարութիւն Սրբազան հազրէթլէրինի թէպրիք իթմիշլէր վէ իքրամլարլա թալիթիք օլունմուշլարտրը։

Ս· Ծնունդուն իլք կիւնիւ, Ս· Երուսաղէմ Բաթրիկի Վեհապետեան Ամեն· Տ· Ցարութիւն Սրբազան Բաթրիգխանէեէ պիթթէյրիֆ՝ Իսթանպոլ Բաթրիգի Ամեն· Տ· Խորէն Սրբազան հազրէթլէրինէ վիղիթա վէ թէպրիք իթմիշ վէ Միւշարիլէյհ հազրէթլէրի։ Օլ կիւնիւն ագշամը Միւշարիլէյհ Ցարութիւն Սրբազան հազրէթլէրինէ իեատէի վիղիթա վէ թէպրիք մէրասիմինի իյգա վէ իճրա իթմիշտիր։

Բէզա օլ կիւն, Պուլկար էկզարքը բիւթպէթլու էֆէնտի, Անորիլէր Բաթրիգի վէքիլի, Դաթալիք Բաթրիգի Վէքիլի էֆէնտիլէր վէ Ռուսիա սէֆարէթ պաշ թէրճէմանը միւսիւ Իվանոֆ վէ Իրան սէֆարէթի ժէնէրալ գօնսօլոսու սաատ. Յովհաննէս Խան հայարաթը, Բաթրիգխանէեէ պիթթէյրիֆ քէնտի սէֆիրլէրի նամինա օլարադ, Ամեն· Ս· Պատրիարք Հայր հազրէթլէրինէ Ս· Ծնունդ թէպրիքինի իյգա իթմիշլէր տիր։

Բէզալիք, Ս· Ծնունդուն իքինճի կիւնիւ Ռում միլլէթի բաթրիգ վէքիլի էֆէնտի վէ միլլէթիմիզ միւթէպէրանրնտան սաատէթլու Պաղատտէան Յովհան էֆէնտի վէ Ադնուամեծար Էսատեան Յովհաննէս, Հաճեան Անտոն, Յակոբեան Միքայէլ, Ներսէսեան Գրիգոր, մախ[illegible] Մէրեէմ՝-Գուլի Յարութիւն էֆէնտիլէր հազարաթը պիթթէյրիֆ՝ թէպրիք վազիֆէսինի իճրա իթմիշլէր տիր։

Աթուֆէթլու Մաքսուտղատ Սիմոն պէյ հազրէթլէրի նամիղաճլըգլարը հասէպի իլէ խուսուսի պիր թէպրիք մէքթուպու վէ սաատէթլու Ունճուզատ Աբիկ էֆէնտի հազրէթլէրի տախի խասէթէն քէնտի գարթ տը վիղիթլէրինի իրսալ իթմիշլէր տիր։

Բէզա, օլ կիւն, Իզմիտ միլլէթատշլարրմզ թարաֆրնտան վէ մէմլէքէթ հէքիմի Մեծ· Տօքթ· Ճէրահեան, միւթէպէր տավա վէքիլի Խաչատուրեան Միհրան, օրման մէմուրու Գուլուսճեան Երուանդ վէ թիւճճարանը միւթէպէրանտէն Կոտվճեան Գրիգոր էֆէնտիլէրտէն միւրէքքեպ պիր հէյկէթի մէպուսէ խասէթէն շէհրիմիզէ իյդամ օլունարադ Բաթրիգ հազրէթլէրինէ Ծնունդ թէպրիքինի իյգա իթմիշլէր տիր։

Բէզա, կէրէք Իզմիտտէն, կէրէք սայիր պիր չօգ մահալլէրտէն վէ Խարբութ առաջնորդու Շիշմանեան Դեր· Ղևոնդ եպիսկոպոստան թէպրիք թէլէկրաֆլարը իրսալ օլունմուշ տուր։

Իւչինճի կիւնիւ տախի Հալաճեան Վահ· Բարսեղ էֆէնտի, Երզրում միւթէպէրանրնտան Պալարեան իզզէթլու Համազասպ էֆէնտի վէ Երզինճան միւթէպէրանրնտան Գազանճեան Մեծ· Կիրակոս էֆէնտի հազարաթը վէ պաղը թաղ· խորհուրդ դիւանլարը թէպրիք վազիֆէսինի իյգա իթմիշլէր տիր։

Պաղը Տախիլինէ վէ Ազգային հավատիսաթը իչուն սօն սահիֆէէ միւրաճաաթ օլունա։

ՏԱԽԻԼԻՍԷ

Շէյխիւլիսլամը սապրդ Իրեանի զատէ Ահմէտ Խատ էֆէնտի, պիր միւատէթտէն պէրու միւպթէլասը պուլունմուշ օլտուղու ագճիկէր

վէ պէօպրէք իւֆիւնէթլէրի խաս-թալդլարընդն ինզիմամը իլէ էսկի կէօհլիւս էնմէսինտէն թախլիսի կէ-բիպան խոէմեեբէք, 77 հաշընտա օլտուղու հալտէ, չըգան ճումա կիճէսի էճէլի մէվուսը իլէ իրթիհալը տարը պագա էյլէմիշ օլմաղլա, Մէշիխաթը իսլամիյէ մէմնէսի ճէլիլի, պա իրատէյի Բատիշահի սուտուրը ազամտէն տէվլ սէմահ. Պոտուրումի Էօմէր Լութֆի էֆէնտի հազրէթլէրինէ թէվճիհ պույրուլմուշ, վէ օլ պապոտէքի խաթթը Հիւմաեուն ճումա կիւ-նու, Պաղը Ալիտ, զաթը սամի հազրէթի Սատրազամի վէ էքսէր վիւքէլայի տէվլէթ վէ պաղը միւ-շիրան հազարաթը սուրէթի բէս-վիեէտէ հազը օլտուգլարը հալտէ, քէմալի Թաղիմաթ վէ իհթիֆա-լաթ իլէ գրաաթ պույրուլմուշ, վէ խիթամընտա, տուայի պիլխայրը Բատիշահի եատ վէ թէքրար օլու-նարագ, Շէյխիւլիսլամ հազրէթ-լէրի, երինէ ալայ իլէ Մէշիխաթ տաեիրէյի ճէլիլէսինէ պիլագիմէ մագամը ճէլիլլէրինտէ գուուտ պուեուրմուշլար տը։

Խաթթը Հիւմաեուն սուրէթի տիր։

«Վէզիրի մէալիսէմիրիմ Քեամիլ «բաշա. Իրեանի զատէ Ահմէտ Է-»սատէֆէնտինէ էօհտէսինէ թէվ-«տի իյլէտիկիմիզ խրտմէթի մու-«հիմմէյի Մէշիխաթը.քէմալը սըտգ-«ու իսթիգամէթլէ իյֆա իյլէմէք-«տէ օլտուղու հալտէ, պու քէրրէ «վուգուը վէֆաթը, զիեատէսի ի-«լէ թէէսիւֆ վէ թէէսիւրիմիզի «մուճիպ օլմուշ տուր. Մէվլա բահ-«մէթ իյլէսէ, Հըֆզը չէրի միւպէյ-«եին, նէզարիմիզտէ պէզաեէթ մաթ-«լուպ վէ միւլթէզէմ օլուպ, սու-«տարտէն Պոտուրումի Էօմէր Լութ-«ֆի էֆէնտինին ֆազիլէթի, վէ «ահքեամը ճէլիլէյի չէրիեաթը «զարանդն հիւսնի ճէրէեան վէ իյ-«ֆասընա նէզարէթ վէ տիգգա-«թա քիֆաեէթի հասէպի իլէ, մէս-«նէտի Մէշիխաթ, միւշարիլէյհէ «թէվտի օլունարագ, քէնտիսի «Պաղը Ալիմիզէ կէօնտէրիլմիշ օր-«մաղլա, իլանընա իսթիբատ գը-«լընդն. Հագգ թէալա, ճիւմլէ-«եի մուաֆֆագ պուեուրա։»

16 ճէմազիլ էվվէլ 306

Շէյխիւլ իսլամը սապրգ մէր-հում Ահմէտ Էսատէֆէնտի ճէնա-զէսինին իհթիֆալաթը ֆաեիգէ ի-լէ ճիվարը հազրէթլէրի խալիտէ նագլ վէ տէֆն իտիլմէսի, վէ մէսարի-ֆինին ճէյլի Հիւմաեունտան ի-թաաը ֆէրմանը Բատիշահի միւգ-թէզայի ալիսինտէն պուլունմասը-նա, վէ ճէնազէ ալաեընտա հա-զրը պուլունմագ իւզրէ, գուրբ-նայի սանիի Շէհրիեարի սաատ. հաճի Ալի պէյ էֆէնտի հազրէթ-լէրի իլէ միւթեատիտ Եավէրան վէ չավուշան իզամ պույրուլմասը-նա մէպնի, մէրհումը միւշարիլէյ-հին նաաշը զուֆրան նիշանը, ճու-մաա կիւնիւ, Գուզկունճուգտա սահիլխանէլէրինտէն «Թէվֆիգիեէ» նամ իսթինպոթ իլէ ճիվարը հազ-րէթի խալիտէ նագլ, վէ ճէնազէ նամազը էտա օլունուգտան սոն-րա, Էյիպ ճամտէսինտէ Սէեավիշ բաշա թիւրպէսի հավլիսինտէ մագ-պէրէեի մախսուսէտէ տէֆն իտիլ-միշ տիր,

Իշպու ճէնազէ ալաեընտա, պա-ղը միւշիրան, վէ բէք չօգ ռիճալը իլմիեէ վէ միւքիեէ վէ բօլիսլէր, պէլէտիեէ չավուշլարը վէ տէվ-եիրի ռեսմիեէ խատէմ վէ գավաս-լարը հազրը պուլունմուշլար տը։

Եավէրի էքրէմի Բատիշահի տէվլ-նամզգ բաշա հազրէթլէրինին հա-ֆիտէսի վէ թիճարէթ վէ նաֆիա մուհասէպէճիսի աթուֆ. Սաատի պէյ էֆէնտի հազրէթլէրինին քէ-ռիմէյի միւհթէրէմէսի հանըմ է-ֆէնտի, 10 կիւն էվվէլ վազը համ-իթմէսինի միւթէագրգ, խաաթ-տուշիպ ռիֆագաթեաղ օլմա-եարագ, 23 հաշընտա օլտուղու հալ-տէ, ճումաա կիճէսի վէֆաթ իթ-մէքլէ, ճէնազէսի, պիր խայլի հուզ-զարը քիրամ հուզուրընտա Շէհ-զատէ պաշընտան Իսկիւտարա նագլ իլէ Գարաճա Ահմէտտէ գապ-ըը մախսուսընտա տէֆն օլունմուշ տուր։

Գատը քէօյտէ սաքին օլուպ, Շուրայի Տէվլէթ ազասընտան սաա-տէթլու Նշան էֆէնտի հազրէթլէ-րի իլէ Թահրիրաթը խարիճիեէ միւմէյիզի էվվէլի սաաս. Սէֆէր էֆէնտինին բէտէրի պուլունմուշ օլան ճանիկ սէֆէրեան էֆէնտի, չէնա կիւնտէն պէրու միւպթէլա օլտուղու իլլէթտէն բէհաեապ օ-լամաեարագ 75 հաշընտա օլտու-ղու հալտէ, չըգան բէնճէնպիհ կիճէսի թէրքի հաեաթ իթմիշ օլ-մաղլա, ճէնազէսի, Գատը քէօյ-տէն Իսկիւտարա նագլ իլէ գապ-ըը մախսուսընտա տէֆն օլուն-մուշ տուր։

«Վէվանթ»տա օգունտուղու վէճհ-լէ, Բաթէնթ Նիզամնամէսինին մէ-մալիքի Շահանէտէքի Ինկիլիզլէր հագգընտա տախի իճրասը իշին, Տէվլէթի Ալիեէ իլէ Ինկիլթէրա պէյնինտէ թէմամը իլէ իթիլոֆը էֆքեար հասըլ օլմուշ տուր։

Իրէք խանէտանընտան վէ միրի իւմէրատան սաատէթլու Խալիլ բա-շաեա ռիւթպէյի ըէֆիեայի միրի միրանի,

Կօսինալը միւթէվէֆա Ալի բաշա տամատը իզզէթլու Զէյնէլ պէեէ Սթապլը ամիրէ բաեէսի թէվճիհ պույրուլմուշ տուր։

Տէրսաատէթ Ինկիլիզ սէֆիրինին զէվճէսի մատամ Հուայթ թարա-ֆընտան կէչէն ագշամ միւքէմմէլ պիր պալ. վիրիլիպ, վիւքէլայի ֆիխամ հազարաթը իլէ պաղը մէ-մուրինի քիրամ վէ Պէյօղլու միւ-թէպէրանընտան բէք չօգ զէվաթ հազրը պուլունմուշլար տը։

Ճումաա իրթէսի կիճէսի սաաթ 3 բատտէլէրինտէ, Գասըմ բաշա-տա Պէօեիւք Բիւլէ-մահէյլէսինտէ պիր խանէտէ չօճուգ տօղմուշ օլ-մաղլա, գօնշուլար, մէգքիւր խա-նէտէ թօբլանարագ չալը չալըպ օյնամագտալար իքէն, օտանըն քի-բիշլէրի գըրըլըպ, տէօշէմէ չէօք-մէսի իլէ, եանան լանպալար գը-ըրըլըպ աթէշ ալմըշ վէ օթ մինտէր իլէ եաստըգլարա սիրաեէթ իտ-ըէք, մէվճուտ պուլունան 30-40 չօճուգ վէ գատը, աթէշին իշէ-ըիսինէ տուշէրէք, Նաղիրէ նամին-տա պիր գատընը եիւզիւ կէօզիւ, վէ Ֆաթմա խաթունուն վիճուտը-նը գըսմը քիւլլիսի վէ Ակիշէ խա-թունուն եիւզ վէ էլլէրի իլէ կէօք-սիւ վէ տիկէրի Աֆիֆէնին էլլէրի իլէ եիւզիւ վէ քէրիմէսի Շատի-եէնին վիճուտունուն եարըսը վէ 8 այլըգ համիլէ պուլունան Նէպի-լէնին վիճուտու քեամիլէն միւհ-թէրեգ օլմուշ, վէ խանէ սահիպ ի-նին ալթը կիւնլիւք մախսուսընդն պաշ վէ եիւզիւ վէ քէնտիլէրի-նի թախլիս իթմէք իւզրէ պուլ-ունան բէտէրի եունիսին էլլէրի միւհիթէրեգ օլուպ, օլունան իմ-տատ մաեէսինտէ, տէրհալ ճիւմ-լէսի չըգարըլարագ խանէլէրինէ կէօնտէրիլմիշ, վէ պաղըլարը սաղ սէլիմ չըգարըլմըշ վէ աթէշ պաշ-գա մահալէ տիրաեէթ իթմէքսի-զին պասարըլմըշ։

Պատէհու թապիպ վէ [illegible] ճէլպ օլունարագ սաաթ 7-8է գատար թէտավիլէրինէ պագըլմըշ իսէ տէ, մէզպուրէ համիլէ, միւ-թէէսսիրէն վէֆաթ իթմիշ տիր։

ԹԷԼԷԳՐԱՖԼԱՐ

Պէրլին 16 յունվար.

«Մէպուսան մէճլիսի.— Մուխա-լիֆ ֆըրգաեա մէնսուպ պաղը ա-զալար իյրատը նութգ իլէ սեր-սէրիեաթա տէլալէթ իթտիկինի պիկպէեան, բրէնս Պիզմարքէն միւա-թէմիլքեաթ բօլիթիգասընը մուա-իէ էթմիշլէր տիր։

Բրէնս Պիզմարգ, իթայի ճէվապ-լա, անլէրին աթվար վէ էվզանընդն վաթանբէրվէրլիկէ գարշը օլտու-ղունու պէեան իթմիշ տիր։

Բարիզ 16 յունվ.

Բէթէրսպուրկտան վարիտ օլան պիր թէլէկրաֆա կէօրէ, Պուլկա-րիսթան, գարշըշըգ պիր հալտէ պուլունմագտա, վէ Ռուսիա նու-ֆուզու թարաֆտարլարը, կիթ-տիքճէ քէսպի գուվվէթ իթմէք-խիշլէր։

Բարիզ 16 յունվ.

Ամերիգա ըէեիսի Մ. Գլէվլանտ, գօնկրէսէ պիր նութգ իյրատ իթ-միշ, վէ պու նութգտա, Ալման-նիանընդն Սամսա ատալարընտա իթ-թիխազ իթտիկի հարէքէթին շիւպ-հէլի օլտուղունու, վէ Ալմանիա տէվլէթի, օրատա թէֆէվվիւգ իհրազ իթմէք արզուսունտա իսէ-տէ, Ամերիգանընդն պունու ասլա գապուլ իսէյէեէճէկինի պէյան իթմիշ տիր։

Բարիզ 18 յունվ.

«Տէպա» զազէթասընդն Վիէն-նատան ալըպ նէշը իթտիկի պիր թէլէկրաֆա կէօրէ, Պուլկարիս-թանտա պաղը գարըշըգըգ ղու-հուրէ կէլմիշ, վէ Թըրնովա իլէ սաեիր շէհիրլէրտէ, իլանանամէլէր իլէ բրէնս Ֆէրդինանդընդն օրթո-տոքս քիլիսէսի խասիմի օլտուղու կէօսթէրիլմիշ տիր։

Զէնկիպար 16 յունվ.

Տարէսսէլամընդն ճիհէթի զարպի, եէսինտէն 15 միլ մէսաֆէտէ վա-գը Թիւկիւ նամ մահէլտէ Ալման միսիօնէրլէրինին սթասիօնը իւզ-ըինէ կէչէն բազար կիւնիւ հիւ-ճում օլունարագ, մէզքիւր սթա-սիօն թախրիպ օլունմուշ տուր։ Ալման միսիօնէրլէրինտէն 8 քիշի վէֆաթ իթմիշ տիր։

Սօֆիա 19 յունվ.

Պուլկարիսթանտա գարըշըգըգ վուգուու հագգընտաքի շաեիա պի ասլ ու էսաս տը։

Բարիզ 19 յունվ.

Տիւն, Գոնթ Մոնթէպելլօ, խա-բիճիեէ նազրը Մ. Կոպլէ թարա-ֆընտան գապուլ օլունմուշ տուր։ Միւշարիլէյհ, մահալը մէմուրիեէ-[illegible] ճիհէն պու աշգամ հարէքէթ ի-տէճէք տիր։

Զէնկիպար 18 յունվ.

Թիւկիւտէ եալընըզ 4 Ալման միսիօնէրի իտամ, վէ տիկէր 3 մի-սիօնէր հապս օլունմուշլար տը. պունլար իշիւն, արապլար ֆէտի-եէյի նէճաթ թալէպ իթմէքտէ տիրլէր. 2 միսիօնէր, ախիրէն ֆի-բարէ մուաֆֆագ օլմուշլար տը։

ԹԻՒՃԱՐԻԵԷ

Շէհրիմիզին պիր հաֆթալըգ ահվալը թիւճճարիեէսի հագգընտա Տէրսաատէթ թիճարէթ օտասը զազէթասը տիեօր քի,

«Խիթամա էրէն հաֆթա զարֆընտա մուամէլաթը թիւճճարիեէ կէրմիսի, հալը սապրգէրը թէպ-տիլ իթմէմիշ տիր։

Պու հաֆթա զարֆընտա, 20000 քիլէ եումուշագ պուղտայ կէլմիշ, վէ եալընըզ 10000 քիլէ սաթըլմըշ օլտուղունտան, մէվճուտ, 25000 քիլէեէ չըգմըշ տը։

Էլտէ հիչ կիրգա պուղտաեը օլ-մատը, պու հաֆթա զարֆընտա հիչ տէ մալ կէլմէտիկինտէն, պուճճինս պուղտայ իւզրինէ հիչ մուամէլէ օլմամըշ տը։

Պու հաֆթա 8000 քրբ արբա սաթըլըգընտան, մէվճուտ, 17000 քիլեեէ թէնէզզիւլ իյլէմիշ, վէ հաֆթա զարֆընտա պու նէվ հու-պուպաթտան հիչ կէլմէմիշ տիր։

Ունա կէլինճէ, պու հաֆթա 1500 չուվալ սաթըլմըշ, վէ մահալը միւխթէլիֆէ մալինտէն էլտէ պու-լունան ուն, 25000 չուվալա բէսի-տէ օլմագտա պուլունմուշ տուր։

Վիրուտ իտէն 1000 չուվալ ֆա-սուլեա, սաթըլան մէզքիւր միգ-տար ֆասուլեա իլէ թէվազիւն իյ-լէմիշ, վէ սաթըլան 300 չուվալ նօհուտ, կէչէն հաֆթա մէվճուտու-օլան 3500 չուվալը 3200 չուվալա թէնզիլ իյլէմիշ տիր։

Պու հաֆթա 300 չուվալ սուսամ կէլմիշ, վէ եալընըզ 300 չուվալ սաթըլմըշ օլտուղունտան, մէվճուտ, 800 չուվալ տըր։

Քէթէն թօխտումու վէ խաչխաշ իւզէրինէ հիչ մուամէլէ օլմամըշ տըր։

Գուշ օթու ֆէվգէլատէ արան-մագտա, վէ պու հաֆթանընդն սա-թըշը 800 չուվալա բէսիտէ օլ-մագտա տըր։

Ֆընտըգ բիեացասընդա տախի այնի հալ միւշահէտէ խիլմէքատէ օլուպ, Թրանսիթ թարիգիյլէ սա-թըլան մալ, 800 չուվալտան իպա-բէթ պուլունմագտա տըր։

Սալէպ իւզէրինէ հիչ իշ օլմամըշ տըր։

Պու հաֆթա թիֆթիք կէլմէտի-կինտէն, վէ սաթըշ տախի օլմա-տըղընտան, ֆիկաթ իթիպարի տիր։

Խալը բիեացասը կէրմիսի ղայպ իյլէմիշ, Հվէ պու հաֆթա պիւ-պիւթիւն մէթրուք պուլունմուշ տուր։ Ֆագաթ աֆիոն բիեացասը պու հալտէ օլմաեըպ, գրյեէսի 160-185 ղրուշտան 10 սանտրգ Զի-լէ վէ Թօգաթ վէ ճինսինէ կէօրէ ֆիկաթլա մահալը միւխթէլիֆէ մալինտէն տիկէր 10 սանտրգ սա-թըլմըշ տըր։

Պու հաֆթա իսբիրթօ կէլմէմիշ վէ էլտէ հիչ գալմամըշ, վէ ֆի-կաթ հէր նէ գատար իթիպարի պուլունմուշ իսէ տէ, թութկուն տուր։

Գահվէ բիեացասը տուրկուն օ-լուպ, ֆիկաթճա հիչ թէպէտտիւ-լաթ կէօրիլմէմիշ տիր։

Պու հաֆթա, 200 պալեա բամուգ կէլէրէք, էլտէքի մալի 700 պալ-եաեա չըգարմըշ, վէ մէվճուտուն պու գատար թէզաեիւտիւ, ֆիկա-թընդն պիր միգտար թէնէզզիւլէ մէյլ իյլէմէսինէ սեպեպ վէրմիշ տիր։

Տէրսաատէթ վէ պիլատը սէլա-սէտէ սաթըլան էթլէրին եէնի օգ-գասընդն չէչնի ֆիկաթընը մի-պէյլեին օլարագ, Շէհիր էմանէթի թարաֆընտան նէշը օլունան բու-սուլա տըր։

(Գալաթա վէ Պէյօղլու վէ Թօքհա-նէ վէ ճիվար սալախանէլէրինտէ)

Էրքէք գրվբրճրգ, 5 ղչ. 10 բա-բաեա։

Մարեա գրվբրճրգ, 4 ղչ. 37 բա-բաեա։

Դարա եագա, 5 ղչ. 28 պուչուգ բարատան 5 ղչ. 34 բարաեա գա-տար։

Դարա եագա մարեասը, 5 ղչ. 20 բարա։

(Թավուգ բազարը, Քէթէնճիլէր գարուսու վէ Գումգարու վէ Ֆա-թիհ վէ ճիվար սալախանէլէրինտէ)

Էրքէք գրվբրճրգ, 5 ղչ. 12 բա-բաեա։

Ֆալրճ, 5 ղչ. 21 բարաեա։

Գարա եագա, 3 ղչ. 21 բարաեա։

Գարա եագա մարեասը, 5 ղչ. 28 պուչուգ բարաեա։

(Իսկիւտար, Դատը քէօյ, Գասըմ բաշա վէ Էյիպ)

Էրքէք գրվբրճրգ, 5 ղչ. 12 բա-բաեա։

Գարա եագա մարեասը, 5 ղչ. 22 պուչուգ բարաեա։

ՊԻԼՄԷՔ ԻԶԻՆ ՕԳՈՒՄԱԼԸԸԶ

(6454) Դեսպոտոն պէյեանի

[illegible] սարկաւագ պու եօլ-Մխիթարեանը վէ աղբըլար տա բահաթ [illegible] ուղան պաշգա քէն-չէքմէքտէ օլնալինտէն վէ արուլի տի էմէլի էղլէնպուլունան «հոգեւոր քէպիրլինտէն» վէ ուլում տեր ու վարք բարք» [illegible] նայիլ օլամաը-թաալիմինէ տախլ [illegible] օլարագ օ-ղընտան, գաթի իւտ կէրչի Սեպան բասընը թերք իլէ, [illegible], վէ պէքի ատասընա չէքիլմէքլիր պիր հուչ-օրատա հիչ տէկիլ իսէչմագըգ ու-ղոր կրթութիւն պուլ[illegible]պուլունուր միտ վէ արզուսինտէ։ Խի կիճ-իսէտէ, օլ պապտէ տա պուլուն-լիւքլէր վէ թէհլիքէլէր [illegible]ֆէնտիի տուղունտան, չէյլէքի, [illegible] խապը պուլունան Եպիսկոպոսա վիրսէ, բուխսաթ վիրմէեէճէկինի, վէ խապէր վիրմէքսիզին պըրագըպ կիթսէ, արգասընտան ատէմլէր չը-գարարագ պուլտուրուպ տաեագ-լար սթաճաղընը պիլտիկինտէն, պունուն պիր չարէսինի տիւշիւն-մէկէ պաշլար։

Սէվան ատասը էշմիածինտէն իւշ կիւնլիւք պիր մէսաֆէտէ օլուպ, խորվիրապ վանքը վէ տահա սայիր վանքլար օլտուղունու, վէ մէզքիւր վանքլարտա ճգնաւորլուղուն բէք իլէրուտէ պուլունտուղունու խա-պէր ալմըշ օլտուղունտան, Մխի-թար քէնտուեի օրաեա աթմագ-ըընը արզու իյլէր։

Պիրտէ թէսատիւֆ իշի օլարագ, հալպու քի, Ագոնց գերապայծա-ռընդն իթիգատընընա Հագգ թարա-ֆընտան պուլունարագ, օլ կիւն-լէրտէ, օլ թարաֆա, մէզքիւր մա-նասթըրա գիեարէթ իթմէքլիք նէյ-եէթիյլէ, Ստեփաննոս խմինտէ, Սիվասը, վէ Մխիթարընտա թա-նընտրգլարընտան պիր ատէմ կէլիր. վէ Մխիթարտա պունու իշիթտիկի կիպի պիթթապի պուլուր կէօրիւ-շիւր գօնուշուր, զայէթլէ մէսրուր օլուր, վէ կէրչի, իշթէ պու թամ պիր ֆուրսաթ տը տիեէրէք, մէր-գում իլէ պիրլիքտէ կիթմէքլիկի դուրար իսէտէ, նասըլքի սեօյլէտի իտիր, եպիսկոպոսունտա բուխսաթ վիրմէեէճէկինի; վէ ֆիրար իթմէ թութուլաճաղընը տէրխաթը իթ-տիկինտէն, նիհայէթ պունա պիր չա-րէ պուլմագըգ իւզրէ, էշմիածին-տէ օլ վագրթ մատակարար օլան, վէ խաթըրը վէ նուֆուսլու պիր զաթ օլտուղտան պաշգա, կիւզել թապիաթ վէ մերհամէթ իլէ մէէ-լուֆ պուլունան Թէոդորոս եպիս-կոպոսա միւճարաաթ իլէ, կիզլիճէ արզ ու իֆատէյի հալ իտէր, վէ միւմանիլէյհտէ, մէրզ ումուն հալի-նէ մէրհամէթէն, քէնտինի հիմա-եէ խտէճէկինի վատ իթտիկիլէ պէրապէր, նասիհաթ օլարագ տա-խի, ագշամտան էշեասընը հազրը-լամասընը, վէ սապահլաեընդն էրքէն-տէն, կէրէք էֆէնտիսի Միքայէլ եպիսկոպոս, վէ կէրէք ումումբուհ-պանլար քիլիսէտէ իքէն, սէրպէսթ-ճէ պըրագըպ կիթմէքսինին էլգէ-մկյեէթինի պիլտիրիր. Մխիթար-տա պու թէտպիրի իճրա պիրլէ, կիտիպ եագընտա վագը քէօյլէր-տէն պիրինտէ, քէնտուեի պէքլէ-մէքտէ պուլունան հէմշէհրիսի Ստե-փաննոսու պուլուր, վէ պիրլիքտէ Սէվան Թարաքընընը եօլունու Թու-թարլար։

Վէ Միքայէլ եպիսկոպոս, քիլիսէ խիթամընտա օտասընա կիտէրէք, կէրչի Մխիթարը չաղրրը վէ խա-թէր իսէտէ, անընդ էրքէնտէն կիթ-տիկինի խապէր վիրիրլէր. վէ, կէր-չի արգասընտան ատէմլէր չըգա-բարագ արաթտրրը իսէտէ, գան-ղի ճիհէթէ կիթտիկինի պիլմէտիք-լէրինտէն պուլամագլար. Վէլհասըլ Ագոնց գերապայծառընդն իթիգա-տընա կէօրէ, Մխիթար օրատան, մահզա Ալլահընդն պիր ինայէթիլէ օլտուղու հալտէ, մէզքիւր թէտ-պիր իլէ գուրթուլմուշ օլուր, տիւն-եատա իսէ, հէր կիւն, հէր սաաթ, վէ հէր տագգգա պինլէրճէ վէ մի-լիօնլարճա ինանլար, այնի թէտ-պիրլէքի խաթիմալ իթմէքտէ տիր-լէր, վէ ասլա պիր հիքմէթ, վէ պիր լութֆու բէպպանի սրֆաթը մի-բիմէքտէ տէկիլ տիր. զիրա, զաղ թէն, տէկիլ եալընըզ ինսանլար) իլլա սայիր մախլուգլար պիլէ, միւ-տէթի էօմիւրլէրինի թէտպիր ու թէտապիր իւզրէ կէչիրէպիլմէքտէ տիրլէր, արթըգ, էն ատի իշլէրե տախի հիքմէթի իլահիյեէ իսմինի վիրմէքլիք, պօշ պիր լագըրտը տը։

Հէր նէ հալ իսէ, Մխիթար սար-կաւագ քէնտի արգատաշէյլա, վէ եիւրիւեէրէք, Արտաշատ գուլէսի-նէ, վէ Ս. Լուսաւորիչին Խորվիրա-պընա վասը օլուրլար, վէ օրատա ուխտլարընը իթտիքտէն սոնրա Սէ-վան ճէղիրէսինտէ վագը ճգնաւոր-լար մանանթրընա կէչէրլէր։

Հալէա պուրաեա գատար անլա-շըլմագտա տը քի, Մխիթարընդ

ադ լը ֆիքրի ճգնաւորլուգտա տը։

Մանասթիրտա քի ճգնաւորլար, Աստուածասէր Մխիթարը խոհական քաղաքավարութիւնուն, վէ չնորհաղարդ համեստութիւնունու կէօրտիքէրէնտէն, օրատա գալմասընը նասիհաթ իտէրլէր, վէ կէրչի մէրդումտա պիր վագրթ գալըր իսէտ, Սիվաստա իքէն, քէնտի մուալիմէլերի պաքիրէ գըզլար իւզերինտէքի հոգեւոր վարքը վէ կրթութիւնու, վէ ներքին առաքինութիւնճա հոգենորոդ պիր թէրպիյէ կէօրէմէեիպ, անճագ, խարիճէն սըգը սըգը պիր բէրհիզքարլըդ իլէ գըլտան կէօմլէք կիւրինմէքլիք, վէ տիղ իւզերինէ կէլէրէք սաղմա երդլերի կէօրտիկիւնտէն, վէ կէրչի սուրբլար իչին պունլարըն տախի միգթաղի վէ շայեանը Թահսին օլտուգլարընը պիլմէքտէ իտի իսէ տէ։ Աւետարանական առաքինութիւնլար իչին, եալընըզ անլերին քեաֆի օլմամահաճաղընը տախի պիլտիկինտէն, վէլհասալ քէմալի իշթիհատ իւզրէ, արատղընը օրատա տախի պուլամատըղընտան, օլ մէրթէպէ մահղուն վէ միւքէտտէր օլուր քի, կիճէ կիւնտիւզ ալլահբաղ կէօզ եաշլարը տէօքմէկէ, վէ Ալլահա նիեազլար իտէրէք, «Ամա՞ն եա Բէպպիմ, նիճէ՞ օլաճագ տը պու պէնիմ հալիմ, աճապա նէ՞ եաբմալըմմ, զիրա արզուլտիկիմի պուրատա տախի պուլամատըմ, աճապա քիմէ՞ վէ նէ՞ բէնէ միւրաճաաթ իթմէլիեիմ, աճապա քիմտէ՞ն պիր իւմիտ վէ պիր ըէհպէրլիք պէքլէմէլիեիմ, ամա՞ն եա Բէպպիմ, մէկէրչի, շու պուլունտուղումգարանլըգ իչինտէ, էօմրիւն թարիգինին պանա կէօսթէրիլմէսի նիեէթիյլէ, սէնինտուրու իլահիտէն պաշգա պիր ըշրղա կիւվենէպիլի՞ըմիեիմ տիմէքտէ իտի։

Վէ պիր կիւն մէրգում, քիմսէլէր պուլունմատըղը վագրթտա քիլիսէեէ կիտէր, վէ Աստուածամայր պատկերի նէզտինտէ տիղ իւզերինէ կէլէրէք, վէ կէօղլէրինտէն եաշլար տէօքէրէք, լութֆ ու մէրհամէթինի իսթիրճաեա պաշլար, վէ խայլիճէ նիեազլարտան սօնրա, իւզերինտէ պիր նէվի ուեուշուգլուգ հասալ օլարագ, ատէթա ույգուեա տալար, վէ շու հալտէ, թա գարշըսընտա, Աստուածամայրընը, նուրլար իչինտէ օլուպ, թէքմիլ չիչէքլէր իլէ թէզեին իտիլմիշ պիր էլպիսէ իլէ օլտուղունու, վէ իքի թարաֆընտա, էվամիրի չէրիֆէսինէ հազընը իքի նէֆէր պաքիրէլէր պուլունտուղունու կէօրիւր։ Մխիթար սարկաւագընը, պու մէնզարէյի հայրէթպախշա իւզերինէ տիւշարը թէհայեիւր օլտուղունու, միւմանլէյհա պաքիրէլէր կէօրտիւքէրինտէն, օլ նուրլար իչինտէ պուլունան հապիպէնին Աստուածամայր օլտուղունու խապէր վիրիրլէր, վէ Մխիթարտա պունու իչիտինճէ, տահա զիեատէ տիւշարը հայրէթ օլարագ, քէմալի թէվազու լպարագիյլէ, հատտէն զիեատէ մէսրուր օլմահա պաշլար։ պատէհու Աստուածամայրտա, Մխիթարընը ճէսարէթ ալըպ վէ միւթէսէլլի օլմասընը միւրատ իյլէտիկինտէն, մէրգումա խիթապէն, ենէ խթէրսին, արզու վէ նիյեէթի՞ն նէ տիր, սէօյլէ՛, իսթէ՛, վէ պէնտէ իճրա՛ իտէեիմ տէր։ Վէ Մխիթարտա պունու պիր այնի ֆուրսաթ ատտ իյլէտիկինտէն «եա՛ Տիրուհի, պէն քէնտիմ իչին միֆիտ վէ էհէմմիյեէթտէն պուլունանընն նէ՛ օլտուղունու պիլէմէտիկիմտէն, անճագ վէ անճագ ֆէքէնտի լէյլի ալինիզէ իհալէ՛ իտէրիմ, վէ միւրատը ալինիզի իսթիրհամ՞ իյլէրիմ» տէյի ճէվապ վիրիր։ Վէ Տիրամայրտա, «բէ՛ք ալէա, թալէպինին իճրասընը կէօրէճէքսին տիր» տէր, վէ ագըպինտէ կէօրիւնմէզ օլուր։

Մխիթար աբելլպ գալգորղընտա, իւզերինտէ պիր էսէրի ճէսարէթի ազիմէ, վէ պիր թէսլիյէթի քէսիրէ պուլունուսղունու կէօրտիկինտէն, էղճան ու տիլ սիւրուր ու թէչէքքիւրէ պաշլար։

Մխիթար թարաֆընտան, Տիրամայրա խիթապէն, բիւեատա վիրիլէն պու ճէվապ տօղրու տուր։ չիւնքի, սահիհէն մէրդումուն ասըլ միւրատ ու մագսէտինին նէ օլտուղու անլաշըլամամըշ տը, կէրչի շու զայրէթ վէ շու սէյահաթտան պիր նիյեէթինտէ թահսիլի իլիմ օլտուղու անլաշըլմագտա իսէտ, ասըլ մագսէտինին հոգեւոր վարք վէ կեանք վէ ճգնաւորլուղուտա, հէր նէրէտէ օլսա իճրա իտէպիլէճէկինտէն, էյլէ տաղլար տէրէլէր աշմագլըղա, վէ տիեարը պահտլէրէ կիթմէքլիկէ հիչ լիւղում եօգտուր։ տիմէք տիր քի մէրգում, հոգեւոր վարք տիմէքլէ, բէրհիզքէն, աղօթքտան, վէ գըլտան մասմուլ կէօմլէք կիյմէքլիքտէն, վէլհասալ թէրքի տիւնեա օլմագլըգտանտա պաշգա պիր չէյ անլամագտա տը քի, պիղ հալէա պուրաեա գատար նէ օլտուղունը անլաեամամըշըղտը։

Հէր նէ հալ իսէ, Մխիթար արթըգ օլ կիւնտէն սօնրա, մէզքիւր տեսիլքի ասլա խաթըրընտան չըգարմատըղընտան, միւտտէթի էօմրիւնտէ հէր նէվի տէրտ ու միհնէթ վէ մէշագգաթընա գարշըլըգ պիր թէսէլլի պուլմագտա պուլունուր։

Պատէհու Մխիթար սարկաւագ, արգատաշը Սարգիսանոս իլէ մէզքիւր մանասթիրը թէրք իլէ, քէնտի վաթանլարընա ավտէթ նիեէթիյլէ եօլա չըգարլար։ Վէ եաեա եիւրիւեէրէք էրզրումա տիւշէրլէր։ Վէ օրատա պիր մէրքէպ սաթըն ալարագ էշեալարընը եիւքլէթիքտէն պաշգա, նէօպէթ իլէ քէնտիլէրտէ պինէրէք, պիր թէրէճիք իւզերինտէ զաեէթլէ տիլքիւշա պիր մէվգրտէ օլան, վէ էրզրումա պիր կիւնլիւք մէսաֆէտէ պուլունան Աստուածածին վանքընա վասըլ օլուրլար։

Մխիթար սարկաւագ, մէզքիւր մանասթիրընը քիլիսէօնէ կիրտիկինտէ, թըպգը բիւեատընտա կէօրտիկիւ կիպի, պիր Աստուածամայր պատկերի գարշըսընտա պուլունտուղունու կէօրիւր, վէ տէրհալ քէմալի մէսէրրէթ իւզրէ տիղ իւզերինէ կէլէրէք, սաաթլարճա տուալէր վէ թէշէքքիւրլէր թագտիմինէ պաշլար։

Պատէհու մէզքիւր մանասթիրընն վանահայրը Միլքիսէթ եպիսկոպոսանն եանընա կիտէրէք տէսթինի պուս իտէր, վէ խայլիճէտէ կէօրիւշիւր։

Միւմանլէյհ եպիսկոպոս, մէրգումուն հիւսնի ճէմալինի, վէ տիրայէթ ու զէքեավէթինի կէօրտիկինտէն, բէք մէճնուն օլուր, վէ էնվայի իլթիֆաթ քեարանէ քէլմէլէր իլէ օրատա գալըպտա, ոէմթին չօճուգլարընա հօճալըգ իթմէսի նիյեէթիյլէ գանտրմագլըղա չալըշըր, վէ Մխիթարտա, մուվագգաթ սուրէթտէ օլմագ իւզրէ թէբլիֆինի դապուլ իտէր։ Վէ պատէհու, եպիսկոպոս ըէհինի թահսիլ իլէ էրզրումա կիտէր, բէտեր ու վալիտէնի թարաֆընտան կէօնտէրիլմիշ օլան էլպիսէլէրին ֆազլասընը սաթարագ պաղը քիթապլար սաթըն ալըր, վէ թէքրարէն մէզքիւր մանասթիրա տէօնէր։

(Ցեղմ)

ՎԵՐԱԲՆՆՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՕՐԻՆԱՑ

(Շարունակութիւն տես թիւ 6148)

ՄԱՍՆ ԺԷ.

Գործադիր ծանօթագրութիւն և Գաղափար

Պատրիարքարանի ընթացիկ գործոց արագ ու կանոնաւոր կարգադրութեան և վարչական որոշմանց անյապաղ գործադրութեան հսկելու համար կառաջարկեմ որ գործադիր յանձնախումբ մը կազմել ընդ նախագահութեամբ պատրիարքական տեղակալի։

3. Եպիսկոպոս մը քսան տարի անընդհատ. ի գաւառս ազգին ծառայելէ ետքը, կրնայ հանդըստեան թոշակ խնդրել Պատրիարքարանէ և ընակիլ իւր ուզած տեղը.

4. Երբ աբեղայ վարդապետ մը գործով ցոյց տայ իւր անձնուիրութիւն առ ազգն յօժարակամ երթալով այն տեղեր ուր ղրկեն զինքը նաղդ. իշխանութիւնք, և արդեամբ ապացուցանէ իւր արժանիք, վարդապետութեան ծայրագոյն աստիճանը ստանալու իրաւունք կունենայ, և եթէ նախապէս հրահանգեալ է, Գ. կարգի Առաջնորդութեան մը ընտրելի կրնայ լինել։

5. Այն վանահայր որ իւր կառավարած վանքին հարստութեան չափը ընծայարան մը կամ դէթ նախակրթարան մը կը պահէ վանքին մէջ. և իւր ստանձնած պաշտօնը ազգին օգտին համաձայն կը վարէ, Պատրիարքարանն այնպիսուոյն համար օրհնութեան կոնդակ և խաչ նշան կը խնդրէ Ս. Կաթողիկոսէն. և եթէ այդ վանահայր վարդապետ է եպիսկոպոս կը լինի 10 տարի առ ազգն բարւոք ծառայութենէ ետքը.

6. Վանական աբեղայք եթէ վանքին կարևոր ծառայութիւններ մատուցանեն կը վարձատրուին։

Ա. Վարդապետութեան ծայրագոյն աստիճանը ընդունելով, Բ. Ս. Պատրիարքէն օրհնութեան կոնդակ տրուելով վանահօր խնդրանօք։

Գ. Վանահայրութեան ընտրելեաց մէջ ուրիշներէ նախամեծար սեպուելու իրաւունք ունենալով։

7. Այն ամէն քահանայ որ իւր անտգիտութեան բարոյականաւը ժողովրդին հոգեւոր շինութեան պատճառ կը լինի և կարևոր ծառայութիւններ կը մատուցանէ առ ազգն Եէնի-գաբուլի Արժ. Տէր Խաչատուր քահանային պէս, Ս. Պատրիարքն կեդր. խառն ժողովոյ որոշմամբ, գոհունակութեան գիր կը ղրկէ, և ի հարկին մշտնջենաւոր Աւագերէցութեան տիտղոս կը շնորհէ, եթէ, վարձատրութեան արժանի սեպուած քահանան յիշեալ բարեմասնութեանց հետ ունի նաև բաւական հմտութիւն ի կրօնս։

8. Այն քահանայք որք ի Պոլիս կամ ի գաւառս իրենց Ս. կոչման արժանի կը հանդիսանան անարատ վարուք իրենց բոլոր պաշտօնավարութեան մէջ, և երբէք տեղիչեն տար դայթակղութեանց, ի ծերութեան իրաւունք պիտի ունենան ամսաթոշակ մը ստանալու ազգէն, եթէ չեն կրցած նիւթապէս ապահովել իրենց ապագան։

9. Նոյնպէս այն կրթական պաշտօնեայք որք ի Պոլիս կամ ի գաւառս 20 տարի շարունակ ծառայած են ազգին մաքուր բարոյականաւ և արդիւնաւոր եղանակաւ, իրաւունք պիտի ունենան հանդիսատեան թոշակի մը, որպէս զի մուրալով և թշուառաբար չմեռնին ի նախատինս այն ազգին ում ծառայած են անձնուիրաբար։

10. Ազգ. բարերարաց հոգալել այն պատուական անձինք որք եկեղեցի դպրոց կամ վանք մը կը շինեն, կամ վարժարանի մը գոյութիւնը ապահովելու համար, բաւականաչափ դրամագլուխ մը դնեն ազգին տրամադրութեան տակ, կամ ազգին իրական մեծ ծառայութիւն մը կը մատուցանեն որ և է եղանակաւ, ինչպէս արժանայիչատակ Պէշճեան Ամիրա, Տատեան, Սպարթալեան, ինչպէս նաև Սանասարեան, և Վահան. Ունճեան և Յակոբեան հարազատք որք են ի կենդանութեան։ Երանի թէ երկար ատեն ապրէին, յօգուտ և ի պարծանս մեր խեղճուկ ազգին։

11. Կեդր. խառն ժողովոյ յայտագրոյն համաձայն, երեսփ. Ընդհանուր ժողովն, հանդիսաւոր նըստի մը մէջ, այսպիսի պատուական անձերն ազգ. բարերար կը հռչակէ և ապա սոցա անուանք Պատրիարքարանի և լրագրաց միջոցաւ կը ծանուցուին Արարատ աշխարհի։

12. Ազգ. բարերարաց անուանք, թէ ի կենդանութեան նոցա և թէ յետ մահուան ամէն տարի որոշեալ օր մը Ս. Զատկի տօնին, կը կարդացուին համաձայն Հայաստանեայց եկեղեցեաց մէջ հանդերձ օրհնութեամբ և աղօթիւք վասն արեշատութեան կենդանի մնացողներու և վասն հոգւոյն հանգուցելոց։

13. Նոյնպէս տարին մէկ անգամ կը յիշատակուին եկեղեցւոյ մէջ անուանք այն անձանց, որք իրենց թաղի եկեղեցւոյն կամ վարժարանին մասնաւոր կալուած մը, կամ որոշ դրամ մը նուիրած կամ կըտակաւ թողած են։

(Շարունակելի)

(1) Թեմագլխոց մէջ ևս այսպիսի յանձնախումբեր կրնան կազմուիլ, եթէ դորա պէտքն զգալի է ընդ նախագահութեամբ Առաջ. Փոխանորդի և անդամակցութեամբ Առաջնորդարանի Քաղ. գործակատարին, Դիւանապետին և Ճորճէ քաշուած 2 բանիբուն անձանց, զորս կանուանէ Առաջնորդը։

ԱՐԶԱՆԱՆՔ ՊՈՆՏՈՍԻ ԵՒ ԿԱՊԱԴՈՎԿԻՈՑ

Ե.

Մասիսի նոր դիրքը մեծ ուրախութիւն պատճառեց, ինչպէս ինձ այնպէս և բոլոր Հայ գրականութեան բարեկամաց. պէտք ենք խոստովանել որ Մ-ոչ-ԵԹԷ բացակայ լինի գրեթէ մեծ պակաս մ'է որ կը մնայ Հայ գրական աշխարհին մէջ։

Փոյթ մ'ունէինք Ռուսահայ, զոր այսօր բաղումք կաւաղեն. երբ նոր հանդէս մը կսկսի ի Ռուսիա, ամէն գրագէտ կը մաղթէ որ փոյթի տեղը բռնէ.

Մենք ալ, ի Թուրքիա, Մ-ոչ-ս մը ունինք. ո՞ւր է Մասիսի արժանիքը քանզի հոն կը ներկայանայ Հայը իր իսկական գոյնով, Պատրիարքը երեսփոխանը. վաճառականն, խրմբագիրն հոն կերևի։ Հոն կերևէր առաջ ամբողջ գաւառայի Հայը, Հայաստանէն և Փոքր Ասիայէն։

Աւաղելի բան մը կայ միշտ մեր լրագրաց մէջ։

Մեր թերթերն ընթերցողք օտարաց վրայ լիուլի տեղեկութիւններ կըստանան, անոնց ամենէն լաւինն ա՛ռ, կը տեսնես հոն Պիզմարգի, Սալիսպրիի, Կիէրսի կամ այս ինչ այն ինչ կայսեր, թագաւորին, թագուհւոյն վրայ ամէն կերպով գոհացուցիչ լուրեր և նկարագրեր, բայց երբ մեր գործիչներուն գայ, բան մը չենք գիտեր։

Աւելի աղէկ կը ճանչնամ Պիզմարգը քան Խրիմեանը, Սալիսպուրին կլատսթոնն, քան մեր բազմաչխատ և բազմաչարչար ուսուցիչներէն սեպ մէկը, սիներ կը մրտին Վիքթոր Հիւկոյի վրայ, բայց և ոչ տող մը Գարագաշեանի, Պերպէրեանի, Իւթիւճեանի, Փանոսեանի, Պարոնեանի և այլոց վրայ։ Ի՞նչ օգուտ երբած է Վիքթոր Հիւկոյ մեր ազգին, այս անձանց մատուցած ծառայութեան հարիւրէն մէկը երա՞ծ է միթէ։

Երբ Վիքթոր Հիւկոյ մեռաւ, մեր Պոլսոյ վարժարաններէն ոմանք և ուսուցիչ ու գրագէտներէն շատեր սեւեր հագան, ողբացին, ոգայեին, լա՛ւ, կը գովենք զայդ, բայց երբ Իբէքճեան մեռաւ . . . . սոնց և ոչ մէկը տեսնուեցաւ, միայն մինչեւ գերեզման գացած լինելու են ոմանք, և այնուհետև մոռցած։

Երբեմն երկար երկար կենսագրութիւններ, ձանձրացուցիչ գովեստներ կը կարդանք այս ինչ Դաղլիացի, այն ինչ Անկլիացի մատենագրին վրայ, բայց և ոչ տող մը ազգային գրագէտի մը վրայ, ամթի է ասիկա մեր ազգին։

Մասիսի մէջ աւելի կը սիրեմ կարդալ մանաւանդ Օրոսան Կեանքը, Հրաղդանը քան թէ Հայկակը։ Զեմ ըսեր թէ կատարեալ է, ասոր մէջ, բայց որովհետև միայն ինքն է որ կը գրէ և կը զարթուցանէ ազգային յիշատակներ, միշտ գովեստի արժանի է։

Թուրքիոյ մէջ չկայ ազգ մը որ մեզի չափ օտարամոլ ըլլայ։ Քեզ օրինակ մը տամ. հարիւր տարի առաջ գրեթէ բառարան մը հազիւ ունէինք, որ մեր գրագիտաց և ո՛չ միոյն մատչելի էր։ Այն դարուն առաջին քառորդին, ունէինք Դաղլիերէն, Իտալերէն, Անգլիերէն ջուխտակ բառարաններ. դարուս կիսուն հազիւ ունեցանք հայերէն բառարան մը ի Վենետիկ, ուրիշ մ'ալ ի Վիէննա։ Անկէ ի վեր (1850 էն) մեր գիտցածը դաղլիերէնի համար 3 անգամ Վենետիկ, 2 անգամ Վիէննա, 8 անգամ Պոլիս ընդամենն 13 տեսակ բառարան տըպուած են. հա՛, հատ մ'ալ Զմիւռնէն ելաւ, բայց դեռ չլմնցաւ։

Հայք երկու բանի վարպետ եղած են, մէկ մը բառարան չունենալու դաղլիերէնի, մէկ մ'ալ վէպեր թարգմանելու դաղլիերէնէ։ 14 տեսակ քերականութիւն համբեցի դաղլիերէնի համար, վերջին 20 տարու միջոցին։ Հայերէն ըլլալով

կած ու կրակ դործն · քերականութիւն մը ունինք · և ուրիշ երկու փոքր դործեր։ Դաղղիերէնը մեր տղայոց սովորեցնելու համար անչափ դիւրութիւններ ունինք այսօր, բայց հայերէնի համար, ոչինչ. հինդէն մինչեւ 20 դահեկան վճարելով, կրնանք դիւրաբար բառարաններ ունենալ դաղղ · բայց հայերէն անկատար բառարան մը ունենալու համար 30-50 դահեկան վճարելու է, որք չեն պարունակեր դործածական բառերէն և ոչ մին, և ո՛չ մի դիտական բառ · մինչդեռ այդ դոյդն դնով կրնանք ունէ դաղղ · դիրք կարդալ, նորուս մը չկրնար մեր դասագրքերն և լրագրերն, նոյն իսկ վեպերն հասկնալ մեր բառարաններով։

Ո՞ւր կերթանք, յառաջ թէ ետ։ Մեր ազդայնոց կէսէն աւելին կորուսած է իր լեզուն Տաճկերէն կը խօսի, ունի՞նք դասագիրք մը ատոնց համար, մինչդեռ Դաղղիերէնի համար ջրէն աւելի ունինք։ Անկլիերէնի եւ Իտալերէնի մինչ իսկ Գերմաներէնի համար ալ բաւական ունինք։ Դեռ Տաճկերէնէ Հայերէն և Հայէ ի Տաճիկ կանոնաւոր բան մը չունինք · Վիէննացիք շինած են մէկ հատ Տաճկերէնէ ի Հայ · բայց գրեթէ ոչինչ բան մ'է · մեղք եղած աշխատանաց և ծախուց · 40 տարի առաջ երբ ատոր առաջին տպագրութիւն կը հրատարակուէր, այն ատեն օգտակար կրնար լինիլ մեր ազգին, բայց այսօր որ Տաճկերէնի ուսումն այդչափ ծաւալած է, յուսալի օգուտն չընծայեր։ Պէտք էր ունենալ բնագիրը, ետքը հընչումը և ետքը նշանակութիւնն · ասիկայ զուրկ է առաջինէն։

Ի՞նչ ընենք, եկէք հայերէնն ծալլենք ծրարենք, ըրաքը դնենք և ապա սկսինք չինկեանէներու նըման հուսա հունա թափառել.— քանի որ Հայերէնն չինկեանէներուն լեզուին ասիճանին հասցնող ծանօթ գրագէտ մ'ալ արդէն այն առաջարկութիւնն ըրած է։ (1)

Եւ միթէ՞ մեր ազգային դործերն ճիշդ նոյն վիճակին մէ՞ջ չեն, թէ կեդրոնին մէջ և թէ ի դաւառս։ Քննենք և տեսնենք թէ ի՞նչ է դարման։

ՊՈՆՏԱՑԻ ՊԻՂԱՏՈՍ

ճնճը տէգիա օլարագ, պու քէրբէ Խարիճիէ տաեիրէսինէ վերիլէն 45000 ղրուշ իլէ իսթիշարէ օտասը զապբթան վէ խիւլէֆասընըն վէ պագը մէմուրիյնին պիրէր մաշլարը թէմամէն վերիլմիշ տիր։

* * *

Վէ յունվար կինտէ թօբխանէէէ վերիլէն մէպալիղտէն թօբ ֆապրիգասը, թիւֆէնկիանէ վէ մարանկօղիանէտէ պաշը պօղուգ Իսլամ ամէլինին իւճրէթլերի իլէ Զէյթուն Պուրնու ֆապրիգասը քէթէպէսի վէ թօրխանէ մէքթուպի վէ մուհասէպէճիլիկինին վէ սէր միյմար սաատ · Յովհաննէս էֆէնտինին վէ էպնիէէ գումիսիօնը քէմէթպէսինին 304 յուլիս մաշլարը վերիլմիշ տիր։

* * *

Վէ ժանտարմա տաեիրէսինէ վերիլէն 46835 ղրուշ իլէ, Տէրսաատէթ ժաւտարմա ալաեընըն Ցինճի թապուրը իլէ էֆբատը ճէտիտէնին պիրէր այլըգ մաշլարը վերիլմիշ տիր։

* * *

Խաղինէյի ճէլիլէտէն դեկտ · 31 ինտէն յունվ · Ցինէ դատար տէվաեիրի մերքէպիէէյի ասքերիէէ վէ միլքիեէէէ վերիլմիշ օլան մէպալիղին եէքիւնի 2266345 վէ ապտէմճէ վերիլմիշ օլան մէպալիղին եէքիւնի 11830694 ղրուշ օլտուղու Մալիեէ նէզարէթի ճէլիլէսի ճանիպինտէն իլան օլունմուշ տուր։

* * *

Պիլճիւմիէ ճէվամի վէ խայրաթ-խատէմէլերինին 304 յուլիս մաշլարը իլէ նաֆագալարընըն, հէր բաղար էրթէսի վէ բէնճէնպիհ օլմադիւզրէ, պու կիւնտէն իթիբարէն էվգաֆ տաեիրէսինտէ վերիլմէկէ պաշլանտըղը իշիտիլմիշ տիր։

* * *

Վէ մուհաճիրին գումիսիօնընա տախի պու քէրրէ 6000 ղրշ · վերիլէրէք, մէմուրին վէ քէթէպէեէ պիրէր մաշլ վերիլմիշ տիր։

* * *

Վէ Զապթիէէ տաեիրէսինէ 6ընճը տէֆա վերիլէն 39000 ղրուշ իսթանպօլ բօլիս մէմուրլարընըն 304 մաշլարընա մահսուպէն, պիրէր այլըգ մաշլարը վերիլմիշ տիր։

Պու քէրրէ մագամը ճէլիլի Մէշիխաթա նասպ վէ Թաեին պույրուլան տէվլ. սէմահ. Էօմէր Լութֆի էֆէնտի հաղրէթլերինէ պիրինճի նիշանը Օսմանի խհան պույրուլմուշ տուր։

Մաթպաամըզա խապէր վերիլտիկինէ կէօրէ, Խասքէօյտէ ժամակոչեան Խաչիկ նամ ղաթ, Մընունդ ագշամ խանէսինտէ, ֆամիլեասը խալգընընն օնատրղը քեաղրա օեունունա իշթիրագ իթմէեիպ, եաթմաղա կիթմէք իւզրէ իլքէն, ֆիւճճէթէն վէֆաթ իթմիշ, վէ ֆէրտասը Մնունդ կիւնիւ թէպրիքէ կիթմիշ օլան գայնաթասը տախի, պու խապէրի բիւր քէտէր իւզէրինէ պիր թէսէլլի օլմադ իւզրէ, կիճէ օրատա միսաֆիր գալմըշ իսէ տէ, սապահլաեընն էօլիւպիւ չէդմըշ տըր։

ԱԶԳԱՑԻՆ

Ամէն · Սրբազան Պատրիարք Հայր հաղրէթլերի, ըէֆագաթլարընտա Բաթրիգ վէքիլի Իւթիւճեան Դեր. Տ · Դէորդ Ծ · Վարդապետ պուլունտուդլարը հալտէ, տիւն ագշամ իւսթիւ Եէտի դուլէտէ քեային Ս · Փրկիչ խասթախանէմիզէ պիթթէչրիֆ՝ վիղիթա վիրմիշ, վէ օրատաքի նիզամ վէ ինթիզամտան բէք մէմնուն գալմըշ, վէ քեաֆֆէեի խասթէկեան վէ պիչարէկեանա Ս · Մնունդը թէպրիք, վէ պատէհու Բաթրիգխանէեէ ավտէթ իթմիշլեր տիր։

Տիւն, կիւլպէնկզատէ միւթէվէֆա Սերովբէ էֆէնտինին միւհթերէմմախտումլերի էֆէնտիլեր, քէնտի միւթէվէֆա բէտեր վէ վալիտէլերինին ըուհու իշլուն, Ս. Փրկիչ խասթախանէսի քիլիսէսինտէ Ա. մեն. Խրիմեան Սրբազան հաղրէթլերինէ՝ խասէթէն Ս. Պատարագ թագտիս, վէ մահալը մէզքիւրտէ 700ի միւթէճավուզ խասթէ վէ պիչարէկեանէ միւքէմմէլ պիր զեեաֆէթ քէշիտէ իթթիրմիշլեր, վէ իշպու զիյնէթի ըուհանիտէ կիւլպէնկզատէ խանէտանը հաղըր պուլունմուշլար տըր։

ՍԱՐԱՖԻՏԵԼ

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Յունվար 9

Էսկ · Ուսմ. տիւն ագ · գբ · Գ · Ք	16-28
» » » էն եիւքսէք	16-29
» » » էն աշաղը	16-27
Պու սապահ աշբլտը	16-30
Իսթիդ · տախիլի տիւն գաբ Գ · Ք	43-
» » էն եիւքսէք	43- 6
» » էն աշաղը	42-35
» » աշբլտը	43- 5
Մբսբը միւթահհիւտ գաբ ·	-
Պու սապահ աշբլտը	-
Սէրի Ա · Գ · Ք ·	27-35
» Բ ·	16-
» Գ ·	16-30
Բուսմէլի շըմէնտըֆէրի	48-
Ագճէ Ֆայիզի	8-
Բաբօր, ղուրուշ	40-
Հէվալէսիզ »	40-

ՊԱՆԳԱ ԱԳՍԻՕՆԼԱՐԸ

Գրէսի ժէնէրալ · Գ · Ք ·	9-
Իսթանպօլ պանգասը	7-10
Սօսիէթէ ժէնէրալ	4-20
Թրամվայ	4-17

ԱԳՃԷԼԷՐԻՆ ՖԻԵԱԹԸ

Օսմ. լիրասը 100 ղուրուշան	Ղբ · Փբ ·
Պէեազ Մէճիտիյէ ֆարգը	108-33
Մէթալիք »	102-10
Պէշլիք »	103-30
Ալթընըզ »	103-30
Ինկիլիզ լիրասը	110-28
Ֆրանսըզ լիրասը	87-28
Բօլ	91- 5
Գրիմից ալթունու	51- 5
Գարպօն գայմէսի	8-50

ԹԱՍԼԻՑԵԷ

	Ղբշ · Փբ ·
Իրի	10-15
Ուֆագ	12-

ՐԷՍԻՄԼԻ ՎԷ ԹԱՐԻՖԼԻ ԻՔԵՆԻՐԻ ԷԼԻՖՊԱՑԻ ՕՍՄԱՆԻ ԵԷԹԻՆՃԻ ԹԱՊԸ

Մուալլիմի մէշհուր ռիֆաթլու Ա-բիկեան ի իհրան էֆէնտինին թէրթիպքէրտէսի օլուպ, Մէարիֆ նէզարէթի ճէլիլէսի վէ Ազգ · Ուսումնական խորհուրդ թարաֆլարընտան թահսին իտիլմիշ, վէ մէլի վէ էճնէպի վէ քէզալիք Միացեալ ընկերութիւնուն մէքթէպլէրինտէ օգուտտրրըլմագտա պուլունմուշ օլան մէզքիւր քիթապ թիւրքճէնին գրաաթընը վէ պունունլա պէրապէր իմլասընը բէք սուհուլէթլէ վէ աղ վագըթ զարֆընտա էօյրէտիր։

Ֆիյ 1 զուրուշ

Մէքթէպլէր իչին 100տէ 25 թէնզիլ

ՏԱՐԵՐ Բ

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԼԵԶՈՒԻ

Տէօրտիւնճի թապը

Էսէրի Միհրան էֆէնտի Սբիկեան

Ազգ · Ուսումնական խորհուրդ վէ Միացեալ ընկերութիւն վէ միլի գօլէճլէրիմիզ թարաֆընտան թահսին վէ գապուլ իտիլմիշ օլան մէզքիւր քիթապ, լիսանի Օսմանինին գավախտինի պիսուհուլէ էօյրէթմէքտէ պի էմսալ տըր։

Մէքթէպլէրէ 4 պուչուգ, մաատասընաճ ղուրուշ տուր։

ԸՆԴԱՐՁԱԿ

ՕՐԱՑՈՅՑ 1889

ԹՈՒԱԿԱՆԻ

ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ Ս. Փ. ԱԶԳ. ՀԻՒՆ · ՏՊԱ.Դ Գ. ՊԱՂՏԱՏԼԵԱՆ (Արամեան)

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Յառաջիկայ տարուան ընդարձակ օրացոյցը՝ բացի պարզ օրացոյցէ՝ ճոխացած է խիստ կարեւոր և օգտաշատ տեղեկութեամբք։

Օսմանեան կայսրութիւն — Սուլթանք— Աւագանի կայսերական պալատան · — Նախարարք Բ · Դրան · Մեծ պաշտօնատարք Մայրաքաղաքի · — Հրամանատարք բանակաց · — Կուսակալք նահանգաց · — Դեսպանք և հիւպատոսք · - Հայրապետութիւն Հայոց · Կեդրոնական վարչութիւն Հայոց Թուրքիոյ · — Ազգ · Կեդրոնական վարչութիւն, պաշտօնեայք Ազգ · Պատրիարքարանի · — Առաջնորդութիւնք Թուրքիոյ և հովուութիւնք · — Համագումար Թաղօրէից Կ · Պոլսոյ · — Բարեգործական եւ Կրթ · Ազգ · հաստատութիւնք, նոյն մասնաւոր հաստատութիւնք · Հրոմվէական Հայ հասարակութիւն · - Բողոքական Հայ հասարակութիւն · - Հայ բժիշկք · - Հայ փաստաբանք · - Ընկերութիւնք շրջեշարժ նաւարկութեան · - Ժամանակացոյց երթեւեկութեանց կառախմբոց ընդ մէջ Կ · Պոլսոյ եւ Վիէննայի · — Սակագին տոմսակաց երթեւեկութեանց Կ · Պոլսոյ և արուարձանաց · Գլխաւոր ազգաց դրամներուն բաղդատութիւնը · — Կանոնագիր հեռագրութեանց Եւրոպական եւ Ասիական քաղաքաց Թուրքիոյ · — Նիկ Թարիֆա) հեռագրի Միջազգային Թելերու · -- Եւրոպական միջազգային Թղթատարութիւնք · — Ժամանակացոյց սուրհանդակաց Օսմ. Միջ. Թղթատարութեանց · — Ցուցակ անուանց Մկրտելի Երախայրից, արական եւ իգական սեռի · — Ժամանակացոյց ցամաքային Թղթատարութեան ասիական Թուրքիոյ · — Ազգ · և Ծանուցմունք։

Ասոնցմէ զատ ընտիր ամացուածոց հաւաքածոյ մ'ալ զետեղուած է գործոյն մէջ ինչպէս եւ առտնին խիստ ճոխ ու ամենակարեւոր գիտելիք, առողջապահական ծանօթութիւնք եւ գիտական տեղեկութիւնք։

Գինն է 3 Ղրուշ

Կը գտնուի ամեն դրավաճառաց քով · Կեդրոնատեղին է Պաղտատլեան դրատուն Ցակոբեան խան Կ · Պոլիս։

ՏՕԳԹՍՐ ՃԷԼԱԼԵԱՆ

Մասնաւոր դարման

Գաղղիական ախտից, եւ ծնընդական գործարանաց։

Կալաթա, կամուրջին գլուխը, Թիւ 5։

Սապէդ Մամուլուն սահիպ իմթիեազը Ա.յվազեան էֆէնտի, Գալաթատա Բէնչէնպիհ-Պազարընտա, Իրսի խանընտա պիր մաղազա քիւշատիյէ, Նէֆիս զէյթուն եաղը, վէ լէզիզ շարապ, վէ մաստիգա վէ էն ալէա ճինպտէնտէ սապուն, վէ քէզալիք էնվայի նէֆիս գօնեագլար, վէ հաթթա ժօրժ Սալամոն գօնեաղը տախի կէթիրթմէքտէ պուլունտուղունտան, մէմնուն օլմալարընը արզու իտէն զաթլարըն թէչրիֆլերի իսթար վէ տավէք օլունուր։

Պօղչա ատասընտան պիր սէնէլիքտէն երկիրմի սէնէլիկէ գատար էսկի շարապլար իլէ, Դրպրըսըն տախի Գուսմանտարիա թէսմիեէ օլունան շարապլարը պուլունտուղունտան, լիւզումա պուլունան զաթլարըն մալիւմաթը օլմադ իւզրէ, իլան օլունուր։

ՆՈՒԷՐ ԿԱՂԱՆԴԻ

ՀՆԶԱԿ

Հաւաքածոյ զուարճաբանութեանց

Ա. Բ. Գ. Դ. Ե. Հատորք

Ի միասին կազմեալ

Գին 30 դահեկան

Սոյն հինգ հատոր հաւաքածոյն որ ասկէ առաջ 60 դահեկանի կը վաճառուէր, այս անգամ 20 ձեռք մնացած ըլլալուն՝ կաղանդի առթիւ որոշուեցաւ կէս գնով այն է 30 դահեկանի վաճառել։

Կը գտնուի Պահճէ-դաբու Ջրավաճառ Պօղոս աղայի քով։

ՄԷՏՐԷՍԷ

Եաթատ

ՄԻՖԹԱՀԸ ԻՄԼԱ.

ՃԻՒԶԻ ԷՎՎԷԼ

ՀԷՃԷ, ԳՐԱԱԹ ՎԷ ԻՄԼԱ. ՈՒՍՈՒԼՈՒ

ԷՍԷՐ

Ա · ՍԷՐԱՑԻ

Իգնատիոս Սէրայտարեան էֆէնտինին իչպու էսէրի, թիւրքճէ գըրաաթը իչին սուհուլէթպախշ օլուպ, վէ մէքթէպլէրտէ իսթիմալի զրմնընտա միացեալ ընկերութիւն թարաֆընտան տախի պիթթահսին գապուլ օլունմուշ օլտուղունտան, ումումի մէքթէպլէրտէ տախի իսթիմալիյլէ հէմ շակիրտանըն իսթիֆատէսինէ, վէ հէմտէ միւէլլիֆինին թէչվիգինէ հիսմէթ օլունմասընը խասսէթէն թավսիէէ վէ իխթար իտէրիզ։

ՄՕՆԹԷ ԲՐԻՍԹՕՑԻ ՈՐԴԻՆ

Ալթընճը վէ սօն ճիլտ նէչր օլունմուշ տըր։

Յարութիւն Քրիստափորեան թարաֆընտան թապ վէ նէշր օլունան պու բոման քիթապընը, նէ տէրէճէ շաեանը միւթալէա օլտուղու հագգընտա պահսա կիրիշմէկէ, վէ պինաէն ալէյհ գարինի քիրամ հազարաթընա թավսիեէեէ լիւզում կէօրմէկիզ · անհագ շու գատարընը պէեան իտէրիզքի, մէզքիւր բոման հէմ ման հէր լիսանա թէրճէմէ իտիլմիշ վէ եիւզսինէրճէ սարֆ օլունմուշ օլուպ, էլան թապ վէ նէշրինէ տէվամ օլունմագտէ, վէ պու սուրէթլէ Ֆրանսանը էֆքեար, ատաթ, ալալագ վէ մէտէնիեէթինէ սաեիր միւէլլիֆէր տախի միւշթէրէք վէ հիսսէմէնտ իտիլմէքտէ տիր։

Հէր քիթապճը տիւքքեանլարընտա վէ պա խուսուս սուճու օղոս վէ Յակոր աղալարըն տիւքքեանլարընտա, վէ Հարը գաբուսունտա Մէրէթճի խան գարշըսընտա Թիւթիւնճիւ Գէորգ աղանըն տիւքքեանընտա պէհէր ճիլտի 10ար ղուրուշ Ֆիեաթլա սաթըլմագտէ տիր։

ԻԼԱՆ

Ալէլ ումումի էրմէնի մէքթէպլէրինտէն չըգան Թալէպէլէրին Թիւրքճէ եաղըլարը, հիւսիւն վէ իմմա ճիհէթի իլէ տուն օլտուղու էքսէրիա կէօրիւլմէքտէ օլուպ, մէքթէպլէրտէ հիւանիւ խաթթը լիւզումա տախի, էն էվվել Գուրգէն էֆէնտինին թահրը իսարէսինտէ պուլունան Հայկական մէքթէպլինտէ պիր սէնէտէն պէրու, մէվգիի իճրաեէ գօնուլարագ, աճիզլէրի Թիւրքճէ հիւանի խաթթ թալիմիթմէքտէ օլտուղումտան, մէքթէպի մէդքիւր Թալէպէլէրինին եաղըլարը ատէթա պիր գալէմտէ միւտէթի մէտիտէ չալըշմըշ քեաթիպլէր եաղըսընա թէմամը իլէ միւշապիհ օլտուղու միւտիրի միւմաիլէյինին տախի թահրը թասդիգինտէ օլմադլէ, ճիւզի պիր մաաշ իլէ հէր հանկը մէքթէպ խաթէր իսէ օրաեա տախի կիտէճէք վագթըմ օլտուղունու իլան իտէրիմ։

ԱԼԻ ՂԱԼԻՊ

ՈՒՂԵՑՈՑՑ

ՊԱՐՍԿԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ

Ի պէտս Ազգ · վարժարանաց

Աշխատասիրեաց

ՑԱՐ · ՏԷՐ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

Դեր · Անդամ Նախագահ ատենիկարնոյ եւ դասատու Օսմանեան լեզուի

Պարսկերէն լեզուի ուսուցման համար դիւրընտել սճով և բարոյալից դասերով պատրաստուած ընտիր դասագիրք մ'է · կը ծախուի Պապը ալի ճատտէսին 44 թիւ «Ասբրի» գրատունը, գին 5 ղրշ։

ԿՐԱՆ ՊԱԼԷԹ ԱՐԱՊ

Շէհրիմիզ նամտար բիեանօ մուալլիմէրինտէն Տիգրան էֆ. Զուհաճեանըն էսէրի պէր կիւզիտէսի օլտուղու հալտէ, պու տէֆա պալէատէքի սէրնամէ իլէ, վէ բիեանօտա չալընմագ իւզրէ, եէնի պիր էսէրին տահա բունիմայի զուհուր օլտուղու, վէ Իսթանպօլտա Պաղչէ գաբուսունտա վագը Ս. Յովսէփեան մանթպասընտա բէք կիւզէլ սուրէթտէ, վէ Զուհաճեան էֆէնտինին թասվիրիտէ բէք ալէա պէնզէմէքտէ օլարագ իւզէրինտէ պուլունտուղու թագտիրտէ թապ իտիլտիկի, մա մէմնունիյէտ կէօրիւլմիշ տիր։

Միւէլլիֆի միւմայէյհ էֆէնտիէի, քէնտի զայրէթ վէ մէհարէթլերինտէն տօլայը թէպրիք իսթիկիմիզէ պէրապէր, էրպապը միւզիգանըն տախի իշթիրա պիրլէ հէմ միւէլլիֆինի թէչվիգ, վէ հէմտէ քէնտիլերին թէլէզզիւզ իյլէմէլերինի արզու վէ նասիհալի իտէրիզ։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՆՕՏԱՐՔ ՀԱՅՈՑ

ՀԱՒԱՔԱԾԱԼ ԵՒ Ի ԼՈՅՍ ԱՏԵԱԼ

Զեռամբ

Տ · ՂԵՒՈՆԴ Ծ · Վ · Ի ՓԻՐՂԱԼԷՄԵԱՆ

ՏՈՍՊԵՑԻՈՅ ՎԱՐԱԳԱ ՎԱՆՈՒՑ ՎԱՆԱՀԱՆԻ

—

ՏՊԱԳՐ · ՆՇԱՆ ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

Կ · ՊՕԼԻՍ 1888

—o—

Ի Յիշատակ Ազնիւ Ազգայնոցս Մանչէսթրի 232 երեսէ բաղկացեալ մաքուր տպագրութեամբ, գործ մը՝ որ կը պարունակէ Տրէէր-Ռիւնդ նշանաւոր իրաց եւ անձանց, Տրյան-էր-Ռիւնդ եւ յէշ-տակ-էէր, Յեռ-ոէէր մոռենց հանդերձ կարեւոր ծանօթութեամբք եւն. բազմաքիրտն երկանց արդիւնք Արժանապատիւ Աշխատասիրողին որ գրասէր եւ բանասէր ազգայնոց Թանկագին նիւթեր կընծայէ եւ որոյ հրատարակութեան համարի վաղուց կը փափաքէին բազումք։ Հետեւեալ հատոր միայն հրատարակեաց եւ Առաջի հետէ պիտի հրատարակուին իբր տասն հատորէ աւելի, եթէ քաջաերութիւնն դանէ գործը։ Մի այսպիսի հետաքրքրական եւ հայրենի յիշատակաց պատուաս կանութեամբ սիրելի մատեան մը ամենասու ընթերցողաց եւ մասնաւորապէս գրագիտաց արժանի է։

Կեդրոնատեղին է Պէրպէրեան Նշան էֆ.ի Տպագրատունը · Կը վաճառուի նաեւ ի Պահճէ-Դաբու Սուճի Պօղոս աղայի եւ ամեն Հայ գրավաճառաց քով։

Գին 10 ղուրուշ։